

Ներքյած մոտենալ թուղթ աղմուսացված ցըրութա ան ուշենքաց գոլ ցըրց աղցեցու, թարհած պայմանու ջ.դ.ր. չըն մասն ցըր գամուսցված և ույսուցընենմացըն հաջարվենածան. անցա, շնչրցուս և ա հիեռուլուցայու անց (անձան ց պահանակնելու որ հյայնաց գանցութուն) մերու մյունքատ ծոլցցւու, զուրոց პոլունցու, ուրուից პոլունցու դլայ յշրմու սցի թուիս նցիրած պահու մեցու սից և պայմանու յութուններու հյայն նցնութաճընաւութա մեխմուն գարւենաւու ցըրութամույշրու նրգու մահաց նցնութաճընաւու թուղթու.

ჩინებოს, მაგალითად, შეტაც მცირე რაოდენობით ჰქონდა მიღებული დაზიანება გრანტების, სესხების და, ბოლო დროშიც, ინვესტიციების სახით. ბოლო 12 წლის განმავლობაში, მას შემდეგ, ჩაც იქ კუნომიური რეფორმები დაიწყო (1979 წ.) საერთო ჯამში ამ დღიდ კეცვანას, მოხასხულობის უზრუნველყოფის რაოდენობის მოუხედავად, 60 მილიარდი ლოდარიც კი არ შესვლა. ეს იმაზე ბევრად ნაკლებია, რაც საბჭოთა კავშირ/საქართველოს ერთო 1986 წლიდან - 86 მილიარდი ლოდარი. მაგრამ ჩინებობა კუნომიური განვითარების მხრივ მშვენიერი ტემპი აღიარებული ათწლეულში 6%-ით უმატებდა წლიური ზრდის მაჩვენებელს, შარშან 9%-ით გაძარდა, ხოლო 1993-ში, სავარაუდოა, 13%-ს მიაღწიეს. რესუთი კი გერაც კუნომიურ ქაოსშია და ზრდის მაჩვენებელიც უარყოფითი აქვს.

მოკლედ ჩრდ ვთქვათ, პირველი ფაზის დასასტულს, ეკონომიკური გარდაქმნისათვის გადამწყვეტ მნიშვნელობას უკვე არა უცხოური კაპიტალი, არამედ შინა პოლიტიკა, სოციალური მოწესრიგებულობისაკენ მიმართელი ლინიისძიებები და თავად საზოგადოების მიზანსწრაფვა იძებნ.

შესაბმელი დასკვნა: რაც შეეხება სწორედ უცხოურ კაპიტალდაბანდებებს, ნათლიად ჩამოყალიბებული პირობები და მისი გამოყენების მქაც-რი ზედამხელველობა, უბრალოდ, აუცილებელია. ფაქტოურად, ეს იმას ნიშნავს, რომ თუნდაც მინიმალურ, ოღონდ მქაცრად განსაზღვრულ ფინანსურ დამტარებასა და უცხოური კაპიტალის ფართოდ, მაგრამ არა-მიზნობრივად შემოზიდვის შორის არჩევანი უსაოუროდ პირველის სახით გებლოდ უნდა გაკეთდეს; განსაკუთრებით მანამ, სინამ თავდაპირველ იძულებით დამოკიდებულებას გარეგან დამტარებაზე საკუთარი მეწარმეობა და უცხოური ინჟენირიული შეცვლიდეს. ოღონდ, გარეგანი ზედამტკველობის გარეშე, როგორც ამას სამწევისო გამოცდილება გვიჩვენებს, უცხოური დამტარების არამიზნობრივი გამოყენება და დატაცებაც კი სრულიად ბუნებრივი ამბავია. დასავლეთის ეს გერეკისდროინდელი პოლონეთის მაგალითშე მაინც უნდა გავხ: 70-იან წლებში, პოლონეთში დაახლოებით 30 მილიარდი ლილიარის სესხი მიიღო, მაგრამ ისლა მეტად ძნელი გასარკვევია. სად გატარა ეს თანხა. დღეს უკვ

ყოფილ საბჭოთა კავშირში გახარჯული 86 მილიარდის ხატითი ღვა-
ზგირთი მონაცემით, გამიზნული დაბმარების 17 მილიარდი დო-
ლარი, დანიშნულებისამებრ მოხმარების მაგივრად, სხვადასხვა არჩებოთ
პირდაპირ დასავლეთის ბანკების სეიფებში მოხვდა. მოსკოვში ყოფი-
სას, მე ეს მონაცემები არქადი ვოლსკის გაჩვენე, რომელმაც მეტია-
შეტაც შემცირებულად მიიჩნია ციფრი და მინიმუმ 23 მილიარდზე ჩა-
მოადგინ ლაპარაკი. თავის მხრივ, ზუსტად „დიდი შეიდევლის“ შე-
ვეღრის წინ იაპონელებმაც იგივე ციფრი დაიხსელეს. სავარაუდოა, რომ
რეაქციის ხელისუფლებამ სრულად დაკარგა კონტროლი ე.წ. „კაბიტა-
ლის გაერნვის“ ფენომენზე, ანუ ვალუტის, ოქროსა და ძირიფის ჰავ-
ბის დიდი რაოდენობა უკვე შევიცარიისა და პონქონგის ბანკებშია გა-
დაგზავნილი. საზღვარგარეთ გასული კაპიტალის ლირებულება კი 40
მილიარდს უნდა აჭარბებდეს!

այս հոմ, նցձօթմոյրո սանու գոյլածո ըստեայշոս ծյսը ոտառո-
հոյ ետիչյուս և հայլուրիցնու սայուտի ուզու մոմբուրցելլացնաւ յե-
ծատ. թատու ամս ույ ոմ սանու նշանամեջըցըլոննա այլուրցելլաւ յա,
հոգուրիւ առ լոճու արոյշյան յը մյուրի, մոմբում մեարցմ և տյոնձաւ,
գարյացըլբոլու, յրուցնոյլո լոկեցնու նշանածածաւ յո մոնինու.

გარკვეული წინაპირობები მშინაც უზღა დადგინდეს, ორცა საფუძ
ძირეული გარდაქმნისათვის ხელშეწყობას ეხება: უფლადი ზონის სტა-
ბილიზაცია, დემონპოლიზაცია, თუნდაც საწყისი, მცირე პრივატიზაცია
(მიწათმოქმედების სფეროს ჩათვლით) და კონკრეტურ გადაწყვეტილე-
ბათა მიღების სისტემის დეცენტრალიზაცია - კველაფერი ეს ის გნი-
ბუმია, რა პირობების წამყენების უფლებაც იქვე დახველეთ დამა-
რების თხოვნაზე დადგინდით ჩეაგირების შემთხვევაში.

და მეოთხე: დასავლეთმა ხელი უნდა შეუწყოს პრისტ-კომისასტებ
ქვეყნებს, მომავლისათვის შემუშაონ ისეთი იღებული ქონცეფცია, რო-
მელიც მათ მტკიცნეული სოციალური ჩეფორმებისათვის გამოადგებათ
საყრდენად. რაც არ უნდა ქმედითი იყოს გარე მატერიალური დაბა-
რება, ეს ვერ მოხსნის ქვეყნის შიგნით მიმღინარე პროცესებით გა-
მოწვეული სოციალური ოუ ფსიქოლოგიური სახის უთანხმოებებს; ახე-
რომ, პრიზიტიური, იმედისმომცემი მომავლის პერსპექტივის გატარება
პოლიტიკურიდაც აუცილებელია. საზოგადოებამ უნდა გაიაზროს ცელი-
ლების ის დადებითი მხარე, რაც გარდამავალ პერიოდში მის შე-
ძირვებას გააძირთლებდა.

¹ ის. Kyodo-ს ინგარიში, 24 მაისი, 1993. აგრძელდეთ გოთიკური ტერიტორიაზე „დასაცელოს დახმარება ვერაფერს ვიმუშელის“ („ნიუ იორქ ტერიტორიაზე „დასაცელოს დახმარება ვერაფერს ვიმუშელის“, 28 ივლისი, 1993).

ცენტრალური ეკონომის ხალხებისათვის პერსპექტივის ასეთი გააჩ-
რება ფაქტორად უკვე არსებობს - ესაა გაერთიანებული ევროპა და
მომავლისათვის ამ სამყაროში მათი ინტეგრაცია. ეს მეტად მნიშვნე-
ლოვანი და, რაც მთავრია, რეალურად განსახორციელებელი იღეაა
ჩეხის, უნგრელის თუ პოლონელისათვის; ეს ისეთი რამაა, რისი იმუ-
დიც მათ პიროვნულად აქვთ. უფრო ოღონისავლეთით თუ გადავინაცვ-
ლებთ, საკითხი უფრო რთული და ბუნდოვანი ხდება. განა რა ისეთი
მიზანი შეიძლება დაისახოს, ვთქვათ, უკრაინელმა, რომელმაც თავი-
სულების რის წლის განმავლობაში სოციო-ეკონომიკური კრიზისის
გარდა სხვა სახეირო ვერიფერი ნახა? ან რუსმა, რომელიც არა თუ
იგივე მდგრადებებია, დამატებით კიდევ გაწმილებული და განაწყე-
ნებულია რუსეთის, როგორც ზესახელმწიფოს სტატუსის დაკარგვით?
ასეთ სიტუაციაში არც ისე ადვილია მომავლისათვის დადგინოთ პერ-
სპექტივის მოხილვა.

უკრაინელებისათვის ასეთ პერსპექტივად შეიძლება ცენტრალური
ეკონომის არეალში მოხვედრა გახდეს და ისეთ საზოგადოებად ქცევა,
რომელიც თანაბაზობით დასავლური ტიპისას დაუახლოვდება. ოღონდ
ასეთი მისწრაფება ახლო და გასაგებია ალბათ უფრო დასავლეთ უკ-
რაინელის, ვიდრე ოღონისავლეთ რეგიონში მცხოვრებისათვის; თუმცა ამ
თეზისმა შეიძლება ფართო რეზონანსიც ჰპოვოს იმ განხრით, რომ უკ-
რაინა საბოლოოდ გამოყოს რუსეთს და ცალკე სახელმწიფოდ ჩამო-
ყალიბდეს.

თავის მხრივ, რუსეთისათვის ასეთივე სასურველ პერსპექტივად, შე-
საძლოა, შეერთებული შტატების პარტნიორობა იქცეს, თუ გავითვა-
ლისწინებო ჩვენი შევენის მიმართ საერთო ახლანდელ განწყობილების;
მაგრამ, რუსეთი შეერთებული შტატების სრულუფლებიან პარტნიორო-
ბას შეეცდება, მას მოუწევს უარი იქვას თავის პოსტიმპერიულ
სტატუსზე და ამბიციებზე, ვინაიდან მხოლოდ ასეთი რუსეთი შე-
იძლება გახდეს რეალურად დემოკრატიული. არადა ფაქტია, რომ
მას კიდევ კარგა დიდი მანძილი აქვს გასავლელი სწორედ პოსტ-
იმპერიული რეალობის დაძლევის მეტად მტკიცნეულ გზაზე - მას
იგივე პროცესების გადატანა მოუწევს, რაც უკვე გამოიარა პრი-
ტანეთმა ინდოეთის, საფრანგეთმა - ალექსის დაკარგვის შემთხვე-
ვაში. ან თუნდაც თურქეთმა, როცა ათათურქმა მომავალი, ეპ-
რობული ყაიდის თურქეთზე ორიენტირების კონცეფციაზე ააგო თა-
ვისი პოლიტიკა.

მშერიისშემდგომი პერიოდის თვითგამორკვევა ყოველთვის რთული
და მძიმე პროცესია. პირადად ჩემთვის გასაგებია, თუ რატომ აწყდება
ასეთ წინააღმდეგობას და რატომაა ასეთი პირთა შეხლა-შემოხლა ამ

სავითხის ირგვლივ ათასი სხვა საზრუნავით გატანჯულ დღვეანდელ რ-
სეთში, მაგრამ პრობლემა არის და ის უნდა გადაიჭროს.

განსაკავშელი მოავალი

იქიდან გამომდინარე, რაც პირველი ორი შეკითხვის პისუხიდ ვ-
ლაპარაკეთ, რას უნდა ველოდეთ პოსტ-კომუნისტური ქვეყნებიდან უ-
ლეს მომავალში? გასაგებია, რომ გარდაქმნის ეს პროცესი განსხვავდე-
ბულად წარიმართება სხვადასხვა რეგიონში, მაგრამ როგორია მისი ძ-
რითადი გახსინათებელი? და საერთოდ, განა შეიძლება ითქვას, რ-
ც უკელილი კომუნისტური სახელმწიფო თავისუფალი საბაზრო ეკ-
ნომიკისა და დემოკრატიული განვითარების გზაზე შედგარი?

ვიდრე ჩემს პირად, იქნებ ზოგ რამში საკამათო მოსაზრებებს მ-
გახსენებდეთ, მოდით, გარკვეული სიცხადისათვის, ეს ქვეყნები თომ პ-
რიბით კატეგორიად დავყოთ:

- 1) რომელთაც მომავალში, თუკი რამდე სრულიად გაუთვალისწ-
ნებელი და, დღესდღეობით, წარმოუდგენელიც კი არ შეემთხვათ, ხ-
ლი არ უნდა შეეშალოთ პლურალისტული დემოკრატიის სიცოცხლის
ნარინი მმართველობის მისაღწევად.
- 2) რომელთა შანსებიც, უახლოეს ათწლეულში, 50/50-ზე უკეთ
სად გამოიყრება, მაგრამ სადაც პოლიტიკური უკატროცესების განვ-
თორებას მოლიანად მაინც ვერ გამოვრიცხავთ.

- 3) რომელთა მომავალიც, ჩემი პირადი მოსაზრებით, სრულია
გაურჩეველია უახლოეს ათწლეულში და სადაც დადგინოთ პროცესებ
მხოლოდ ოცდამეტერთ საუკუნეში თუ შეიძლება დაიწყოს.

- 4) და ბოლოს, მეოთხე გვუფის ქვეყნები, რომელთა მომავალი
გერ-გერობით, სრულიად არასახარბიელოდ მოჩანს.
- ამ კლასიფიკაციის მიხედვით, პოლონეთი, ჩეხეთი და უნგრეთი
გვუფში მოხვდებიან; ასევე ალბათ, სლოვენია და ესტონეთიც. ამათგა-
ნირველი სამი, შესაძლოა, ამ საუკუნეშივე გახდნენ ევროგაერთიანების
და ჩრდილო-ატლანტიკური ბლოკის წევრები. სულაც არ ვაპირებ უზ-
დებელვყო მათი პრობლემები (განსაკუთრებით, შინაეთნიკური), მაგ-
რამ ეს სამეული, შეიძლება ითქვას, უკვე III ფაზაში (იხ. ტაბულა
შედის, მაშინ როდესაც ბოლო თრი - II ფაზაში იქნებიან მოხვე-
ლილი).

- 5) თუმცა, ერთი რამ არ უნდა შეგვეშალოს - აა წარმატებებაც
არ უნდა მიაღწიოს ამ ათწლეულში ზემოსენებულმა სამეულმა, გრ-
კიდევ ძალიან ბევრი დროა საჭირო, სანამ მათი ცხოვრების დონ-

კუთხისას გაუთანაბრტყება. შეგვალითად, თუ დაცულებით რომ გერ-
მანი და იქტირია პირობითად წელიწადში 2%-ით მოუმატებებს კე-
რძოდლების მაჩვენებელს, ხოლო პოლონეთი, ჩეხეთი და უნგრეთი -
რობით, ამა ირჩევ მეტად, ჩეხეთს 30 წელი დასჭირდება მათ დახა-
რევად, უნგრეთს - 46, ხოლო პოლონეთს - 63¹; და ოუნდაც მა-
ტების თანაფარიობა 2 და 8 პროცენტი იყოს, მაინც შესაბამისად
12, 17 და 23 წელი გავი, სანამ ეს სხვაობა მოისპობა... ჩაღა უნდა
კომერციური დანარჩენ ჩილულებზე!

მერე ჩვეული ის ქვეყნები აღმოჩნდებიან, რომელთაც მომავლის
კარგი პერსპექტივა აქვთ, მაგრამ პოლიტიკურიად და ეკონომიკურიად
ფერაც ძალაშეცვალია არია; ხორვატია (თუ სერბიასთან ახალ კონფ-
ლიქტში არ აღმოჩნდა ჩარითული), ბულგარეთი, აღბათ აუგინერიც,
ლიტვა, ლატვია, კონგრესისტანი და თურქებისტანი (ეს ორი უკიანასკნე-
ლი მათი უზარმაზარი ეკონომიკური პოტენციალის წყალობით). ზოგი-
კრისტ მათგანი - მაგ. ლიტვა ან ბულგარეთი იწებ უახლოედებიან
კოდეს II ფაზის, მაგრამ დანარჩენი, შეიძლება ითქვას, გერ კიდევ
წრიცლად მომარმანებ 1 ფაზაში.

შესაბერ გვიფის ქვეყნებს, ანუ რომელთა პოლიტიკური და ეკონო-
მიკური მოძვალი, როგორც ჩანს, ამ საუკუნეში მაინც ვერ გაისაკვევა
- ჩემი მიზანი, მიუკუთვნებიან უპირველეს ყოვლისა რუსეთი, შემდგომ
- უკრაინა, ბელარუსია, საქართველო, სომხეთი, მარკარდიანი, ყაზახს-
ტანი და უზბეკისტანი.

ბოლო, მეოთხე ჯგუფს შეადგენს იმ ქვეყნების ნუსხა, რომელთა
მომავალიც, სხეადასხვა მიწებით, საერთოდ ბნელითაა მოცული: სერ-
ბია, ალბანეთი, ბოსნია, მოლდოვა, ტაჯიკისტანი. ასე ერთ მათგანს I
ფაშისტი ფერ ფეხიც არ შეუდგამს და, ფაქტორად, ისევ ძევლი, ღრღნდ
სახშეცვლილი კომუნისტური ელიტის შპართველობის ქვემა, რომლის
ინტერესებისა და მენტალიტეტის თანხვედრა პლურალისტურ დემოკრა-
ტიასა თუ თავისუფალ საბაზო ურთიერთობებთან შეტისმეტად სიუ-
კრა რომ ღრდეს მოხდეს.

კველაზე არამდგრადი, მესამე ჯგუფიდან ჩასეთი, რაღა თქმა უნდა, უძნიშნელოვანებია. გარკვეული დაღებით პროცესები იქ უავტოლად მიღის; ახალი კრისტიტუციური წყობის საფუძლები ერთი ნაბიჭი მაინცა დემოკრატიული სისტემის ინსტიტუციონალიზაციის გზაზე. ზოგადად, დემოკრატიული ხდება ურთიერთობები მეტროპოლიტურ საზოგადოებაში: დიდ ქალაქებში მაინც, დემოკრატიი ხელშესხვები ჩაილობა, თუმცა მისი სტატული ინსტიტუციონალიზაცია ჭერ მომავლის საქ-

შეს. ვეონომიკის განხრით მოხდა აგრძელებული საწყისი პრივატიზაცია, ზოგიერთი ნაბიჭილი გადაიდგა სტაბილიზაციისაკენ. მაღალ პოლიტიკურ დონეზე ჩრგორიც პრეზიდენტი ბორის ელცინი, ასევე საგარეო საქმით მინისტრი კოშირევი მომხრენი აჩინ - სიტყვიერად შინც - მთავრობის ტრადიციული იმპერიული იმპიციები და გაემიჯნონ იმ წარსულს, რომელიც ტექირად აწევთ დემოკრატიის განვითარების პროცესში.

ყველაფერი ეს რესერტის მომავლის მიმართ გარეკველ ვევერი იდებს. მეტი შანსია გაგრძელდეს დემოკრატიზაციის უკვე დაწყებულ პროცესი, მაგრამ ბოლომდე არმავანილი რეფორმები პერიოდულად მაინც ანარქიის ტალღებს წარმოშობს, რაც, თავის მხრივ, ავტორიტატულ გადაწყვეტილებათა მიღების სავსებით ბუნებრივ სურვილს აჩენს აქედან გამომდინარე, რესერტის ვერც პირველ კატეგორიაში მოვათავს სებთ და ვერც მეორეში სამწუხაროდ, მისი ადგილი სწორედ მცხოვარი ჩატუფშია; იგივე შეიძლება ითქვას უკრაინაშე, რომლის დამოუკიდებელი

ლომა ჩერ კიდევ საკითხავია და ჩერდაქმნებიც - სათუო.
ყოველივე ზემოქმედიდან გამომდინარე შევარია, რომ პოსტ-კო-
მინისტრი გარდაქმნების ისტორია ჩერ დაუმთავრებელია, ხოლო პო-
ლიტიკურად და კონომიკურად მდგრადი ლიბერალური ტიპის დემოკ-
რატიკა არ არის ჩაღიაც წინასწარგანსაზღვრული შედეგი - ყოველ შემ-
თხვებში, 27 პოსტკომინისტური ქვეყნიდან ოცდორისათვის მაინც.

იდეალის განვითარება ძალაში დასავალში?

ახლა დროა ამ ოთხიდან ბოლო შეკითხვაც გავიხსენოთ: მოცე-
მულ ვითარებაში, რა როლი შეიძლება დაეკისროს დასავლეთს და კერ-
ძოდ, შეერთებულ შტატებს? უპირველესი საზრუნავი მაინც შორს გა-
მიზნული, კარგად გააზრებული სტრატეგიის ჩამოყალიბებაა, რომელიც
მოიცავდა როგორც გვობოლიტიკურ, ასევე კონომიკურ საკითხებს. სამ-
წევაროდ, ასეთი გაფეხი, უბრალოდ, ჩერ არ არსებობს. თავისთავად
ეს სტრატეგია არ შეიძლება იყოს რუსო-ცენტრული ან რუსო-ფობუ-
რი. პოსტკომინისტური არეალს უნდა მივუდეთ როგორც ერთ მთლი-
ან რეგიონს, ორნდე გავითვალისწინოთ მასში შემავალ ქვეყნებში მიმ-
დინარე ცვლილებების სულ სხვადასხვა დონე. ასეთი პოლიტიკური დოქ-
ტრინის ჩამოხყავალიბებლად და მის სარეალიზაციოდ შტატებმა შეი-
ღება მოითხოვონ სტრატეგიული დაგვეგმარების ისეთი ინსტიტუტის შექ-
მნა (რიცხვ შვიდულის გვიდით) რომელიც მოახერხებდა ცვლილებების
გარეკველ რეგულირებას და, თუნდაც გეოგრაფიული დაყოფის პრინ-
ციპით, რეგიონებს დააკავშირებდა მათთან სათანამშრომლოდ შესაფე-
რის პარტნიორებთან.

დავუშვალ, იაპონიის ძალისმეუვა - რომელიც, გასაგები მიზეზების
გამო, თავს იკავებს რუსეთის მიმართ პირდაპირი დახმარებისაგან -
შეიძლება წარიმართოს უკრაინასთან მისი უშუალო თანამშრომლობის
მიმართულებით. ასეთი ქვედითი ორგანო თავის საქმიანობაში უკვე უშუ-
ალოდ ჩააბამდა ამ საუროერთობო ქვეყნებიდან მის მიერვე შეჩრე-
ულ, ამა თუ იმ კონკრეტული საქმიანობისათვის შესაფერის წარმო-
მადგენლებასაც.

ასევე, ამ სისტემაშ შეიძლება მოიცავს, ვთქვათ, კაპიტალიზმის და-
ბანი ცენტრალური ეკონომის ქვეყნებში წარმოებული პროდუქტებისა და
სხვა ფართო მოხმარების საქონლის რუსეთში ექსპორტის მოსაგვარებ-
ლად, ეს წაადგებოდა როგორც ცენტრალური ეკონომის ქვეყნების გარ-
დაქმნის პროცესს, აგრეთვე რუსეთიც, გაუმართავი საშუალო სისტე-
მის მაგივრად, როცა პირდაპირი დახმარების დიდი ნაწილი გაადგა-

ყიდველების ხელში და შესაბამისად, შავ ბაზარზე ხვდება - ფინან-
სორტიმენტის ნაწარმის დეფიციტის აღმოსაფეხვერელ საუკათესო წყა-
რის მიღებდა. ასე თუ ისე, ცენტრალური ეკონომისა და ყოფილ
რეს მიღების შემავალ ქვეყნებს შორის უშუალო ეკონომიკური კავ-
საბჭოთა კავშირში შემავალ ქვეყნების შედეგის, ყველას ინტერესებში შედის.
შემდგომი საკითხი ისაა, რომ “დიდმა შვიდეულმა” უკრაინისათ-
ვის უნდა შემოიღოს დახმარების ისეთი პაკეტი, როგორც რუსეთისათ-
ვის აქვს განსაზღვრული. ბოლოსდაბოლოს, სისტემური გარდაქმნის
მხრივ, დასავლეთი არ უნდა ანსხვავებდეს ყოფილ საბჭოთა კავშირის
ტერიტორიებს გეოპოლიტიკური თვალსაზრისით. ხაზს ვუსვამ: გეოპო-
ლიტიკური პლურალიზმი ისევე მნიშვნელოვანია, როგორც სისტემური
გარდაქმნები. შეერთებული შტატები თითქოს დგამნენ კიდეც ამ მხრივ
გარეკველ ნაბიჯებს, მაგრამ მეტისმეტად გაუბედავად, ნელა და რაც
მთავრია, მაინც ვერ იცილებენ ბოლომდე რუსო-ცენტრულ სინდირიტ
მთავრია, მაინც ვერ იცილებენ ბოლომდე რუსო-ცენტრულ სინდირიტ
არადა, ვთქვათ, სპეციალურად უკრაინისათვის გამიზნული, ამ კონკრე-
ტული ქვეყნის სარეფორმო პროგრამასთან შეთანხმებული დახმარების
მანიტარული თუ კონომიკური თვალსაზრისით.

1992 წლის დასაწყისში მაიკლ კამდესუსი, საერთაშორისო სავა-
ლიური ფონდის თავკაცი, საჯაროდ აცხადებდა, რომ რუსეთს დასჭირ
დასაწყის 24 მილიარდი დოლარის დახმარება უცხოეთის ქვე-
დება დაახლოებით 24 მილიარდი დოლარის დახმარება უცხოეთის ქვე-
დებისაგან, ხოლო სხვა ყოფილ რესპუბლიკებს - არანაკლებ 20 მილი-
არდისა! ერთი წლის შემდგომ შემოსეხებული თანხა დაუმტკიცულა რუ-
სეთის, მაგრამ მეტად მცირე ან სულ არაფერი შეხვდათ უკრაინისა თუ
სხვა რესპუბლიკებს. არადა, თავად რუსეთში გამეფებული ქაოსი ა-
მთლად ჩაჩენას რეფორმებს, ან სულაც მის მშერიულ ამბიციებს წა-
მოსწევს წინა პლანზე, ან ორივე ერთიად მოხდება - მაშინ კი წყალშ
ჩაყრილი აღმოჩნდება ჩვენი მატერიალური დახმარებაცა და ეპთილ
სურვილებიც.

მესამე საკითხი: დასავლეთის ბაზარზე გასვლის ხელშეწყობა დ
მზარდი ინვესტიციები ახლა ბევრადაა დამოკიდებული “დიდი შვიდე-
ულის” ინიციატივებზე, რაკი ვვროვაერთიანება მეტისმეტად პასუხისი იყ-
ამ მხრივ: მართალია, კოპენბაგენში გამართულ შეხვედრზე (1993 წლი-
სინისი) გარეკველი გადაწყვეტილებები კი იქნა მიღებული, მაგრამ ე-
შოტებზე დამყარებულ, არსებული სისტემის შემორდე ნაწილობრივ ლი-
ბერალიზაციას ეხებოდა. შეერთებულ შტატებს მეტი ზეწოლა ძალა-
თავიანთ მოკავშირეებზე ამ საკითხთან დაკავშირებით, თუმცა თავადი-
მის მაგივრად, როცა პირდაპირი დახმარების დიდი ნაწილი გაადგა-

¹ "ნოუ-ორკ ტაიმსი", 16 პრილი, 1992.

შეტყმარებლობით უნდა მოვიდონ ცენტრალური კვრობის ქვეყნებისა თუ აუსტრიის ექსპორტის პრიმერებს - მათ ეკონომიკის მერიტერად სტილურად მეწარმეობის განვითარების ასეთი სტიმული.

შეოთხე: შეკრთვებულმა შტატებმა უნდა გადასინჯონ ზოგიერთი დღიგმატური დებულება მათ მიერ შემუშავებული რჩევებიდან ყოფილი კომენისტური ძალების მიმართ. ას შეიძლება თავისუფალი ბაზრისა და კურნომიკის განვითარებიში მთავრობის როლის უარყოფის თავისებულება „შეაბ - გააღე“ ფორმულად გასაღება. თვით დემოკრატიის სიკეთითა ქადაგებისას ხაზი უნდა გაისვის იმ გარემოების, თუ ისტორიულად რამხელა დრო და ფაზების გავლა დასპირდა დასაცლეოს მის მისაღწევად. კოველ შემთხვევაში, ამა თუ იმ რეგიონის სპეციფიკა და რელიტურული გარემო უფრო მეტად უნდა იქნას გათვალისწინებული, ვარა ეს აქამდე ხდებოდა.

და ბოლოს, დროა დავიწყოთ ზრუნვა ახალი ტიპის უმიშროების სისტემის შექმნაზე, რომელიც თანდათანობით ყოფილ კომუნისტურ ქვეყნებსაც მოიცავს.

გვიპოლიტიკური დაძაბულობა სულ უფრო მატულობს ყოფილ კომუნისტურ სახარიში და ისეთივე მძაფრ პოლიტიკურ ფორმებს იღებს, როგორც სოციო-ეკონომიკური სიდუხტირე. ამაზე გარევეული რეაგირებაა საჭირო, თუნდაც იმ მხრივ, რომ თანმიმდევრულად და ეტაპობრივად მოხდეს ყოფილი კომუნისტური ქვეყნების მომზადება ჩრდილო-ატლანტიკურ კაშმირში მათ შესავლელად. ასეთი პროცესი უფრო მისაღები აღმოჩნდება ჩუქეთისა და უკრაინისათვის, თუკი ნათლად გამოიკვეთება საბოლოო მიზანი - უსაფრთხოების ფართო, ეკრო-ატლანტიკური სისტემის შექმნა, რომელშიც, მომავალში, თვით კივისა და მოსკოვისთვისაც არ იქნება კარი დახშული.

კოველ შემთხვევაში, ყოფილ კომუნისტურ სახელმწიფოთაგან რომ-დენძე მაინც მაღვ იქნება მისაღები ჩრდილო-ატლანტიკურ ბლოკში, რადგან მარი არა აქვს იმის ცდას, სანამ უმრავლესობა არ იქნება მისათვის მზად. ასე რომ, 1996 წლისათვის თუნდაც ერთი ქვეყნის (ვოკვათ, პოლონეთის) გაწევრიანება ამ კავშირში დასავლეთის პოლო-ტიკის მთავარ სამიზნეო უნია იქნა.

საქმე ისაა, რომ ახლა დახავლეთის სამყარო უფრო საკუთარ თვე
შემცირდება, ხოლო მის შეფასებათა შეკალაზე კულტურული ჰელონიშმა
შე იხედვთა, ხოლო მის შეფასებათა შეკალაზე კულტურული ჰელონიშმა
დომინირებს, ასეთი მიღებობა კი სულაც არ უწყობს ხელს აქტიურ
პოლიტიკის გატარებას. არ მინდა შეერთებულ შტატებს იძლიაცია
ნისტურ მიღრეკილებაში დავდო ბრალი - მას ჯერ თავის თავზე აღე
ძელ არც ერთ გლობალურ მოვალეობაზე არ უთქვაშს უარი - მაგრა
ისე ჩანს, რომ ვაშინგტონი ახლა მინიმალისტურ საგარეო პოლიტიკა
მისდევს: ამ ეტაპზე იგი საკუთარ მოვალეობებს სხვა სამყაროს მი-
მართ მეტისმეტად ვიწროდ აღიქვამს, და მხოლოდ განსაკუთრებულ შემ-
თვევებში ავლენს ლიდერის თვისებებს, ისეთ შემთხვევებში, როცა აქ-
ტიური მოქმედება, უბრალოდ, უკილებელი ხდება.